

цей рахунок зустрічних грошових зобов'язань з метою їх подальшого одночасного припинення, по закінченню так званого контокорентного періоду, шляхом заліку зустрічних вимог та виведенням сальдо.

Договору контокоренту характерні наступні ознаки:

наявність обов'язкового спеціального суб'єкта – фінансової установи, яка має ліцензію на проведення подібних операцій;

призначений для регулювання спеціально обумовлених взаємних грошових вимог сторін, виконання яких відкладається;

пов'язаний специфічними особливостями способу зарахування взаємних вимог сторін, що занесені на контокорентний рахунок;

ведення рахунку та виведення сальдо покладається на третю сторону спеціалізовану фінансову установу.

термінологічно контокорент визначається саме як єдиний рахунок.

З точки зору теорії цивільного права фідучіарні (від лат. fiducia - довіра) правочини - це ті, що базуються на особливо довірчих відносинах між суб'єктами, які їх вчиняють. Отже, специфічними рисами способу надання кредиту за контокорентом є знеособленість об'єкта кредитування і автоматизм формування позичкової заборгованості. У розвинутих країнах світу контокорентна форма кредитування вводить комерційними банками для першокласних найбільш надійних позичальників – великих компаній – для надання позик на поточну виробничу діяльність.

Виходячи із правової природи договору контокоренту, можна з упевненістю стверджувати, що визначальною його ознакою є фідучіарність.

Список використаних джерел:

1. Коструба А. В. Юридичні факти в механізмі право припинення цивільних відносин : монографія / А.В. Коструба. – К.: Ін Юре, 2014. – 376 с.
2. Майданик Р. А. Цивільне право: Загальна частина.Т.1. Вступ у цивільне право / Майданик Р. А. – К.: Алерта, 2012. – 472 с.
3. Севрюкова І.Ф. Деякі проблеми класифікації цивільно-правових договорів / І.Ф.Севрюкова // Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство, 2011. - Том 16. - Випуск 15.-С.63-73.

Страховання фінансових ризиків в Україні: окремі питання

Мазур М.Л., студент ННІЗН НАВС

Нечипоренко О.І., викладач кафедри цивільно-правових дисциплін ННІПП НАВС

В умовах реформаційних процесів та нестабільності економіки України у сфері договірних відносин простежується тенденція підвищення рівня ризиків фінансового (майнового) характеру. Ефективним інструментом ризик-менеджменту у світовій практиці є страхування, потенціал якого практично не використовується в Україні. Причиною цього є невідповідність існуючого механізму надання страхових послуг змісту хеджування фінансових ризиків у цілому та окремі проблемні аспекти його функціонування. Здатність страхування мінімізувати фінансові ризики актуалізує інтерес до вивчення даного правового інституту у теоретичному та практичному аспектах та теоретично як на основі вітчизняної практики, так і з урахуванням зарубіжного досвіду.

У науковій літературі дослідженню теоретико-методологічного

підгрунтя страхування фінансових ризиків присвячені праці А.П. Архипова, Т. Бартона, В.Д. Базилевича, У. Шенкіра, П. Уокера, В.В. Вітлінського, Б. Гардинера, О.В. Гребенко, О.В. Дорофєєвої, М.М. Євсевлеєвої, О.Б. Єрмасової, С.М., Р.В. Піскуса, Г.І. Фаліна, В.М. Березовика, А.М. Єрмошенко, Ю. Губені, Е. Війцехівської-Ліпки.

Актуальність теми обумовлена необхідністю удосконалення законодавчого забезпечення страхування фінансових ризиків, оскільки на сьогодні не існує узгодженого підходу до змісту поняття фінансового ризику, класифікації форм фінансового ризику, а отже, не існує підгрунтя, яке б забезпечило відповідність нормативно – правового регулювання страхування фінансових ризиків їхньому змісту. Отже, для кращого розуміння суті страхування фінансових ризиків в першу чергу необхідно визначити поняття, розмежувати фінансові та кредитні ризики.

Ґрунтовно та всебічно питання фінансових ризиків вивчав у своїй монографії «Страхування фінансових ризиків» М. С. Клапків [9, С. 52]. Автор зазначав, що залежно від розуміння змісту та сфери підприємництва та фінансів, в економічній фаховій літературі пропонуються різноманітні підходи до визначення ризиків підприємництва та фінансового ризику в їх складі [9, С. 54]. У широкому значенні фінансові ризики – це ризики, які характеризуються ймовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів) у підприємницькій діяльності. У вузькому значенні – це частина комерційних ризиків, пов'язана з ймовірністю фінансових втрат унаслідок операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах [10, С. 28].

Страхування фінансових ризиків у структурі галузевого ринку України займає поки що незначну долю та дорівнює приблизно 14% [7]. Негативом для цього виду страхування є те, що деякі підприємства використовують фінансові ризики як додатковий засіб фінансування, наприклад страхують проекти, які дорого коштують, перекладаючи весь ризик на страхову компанію; реалізують через цю галузь страхування різні «фінансові схеми» з метою податкової оптимізації, переведення коштів у готівку тощо. Страхові компанії у відповідь встановлюють високий рівень франшизи (від 8 до 15% страхової суми), досить високі страхові тарифи (середній тариф встановлюється на рівні 5-7% та вище залежно від ризиковості та строку страхування), обумовлюють специфічні умови страхування [7].

Страхування окремих видів фінансових ризиків передбачено законами України. Зокрема, законами «Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення», «Про інвестиційну діяльність», «Про заставу», «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» тощо [3; 4; 5; 6]. У світовій практиці фінансові ризики деталізовані і налічують більше одинадцяти видів. Особливістю фінансового ризику є ймовірність збитку внаслідок проведення операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах, здійснення операцій із цінними паперами.

Згідно статистичних показників, за 9 місяців 2014 року було зібрано валових страхових премій за страхуванням фінансових ризиків 940,1 млн. грн., а в 2013 р. 2 801,6 млн. грн., при цьому страхові виплати склали 39,5 млн. грн., а в 2013 році 315,8 млн. грн. Таким чином бачимо, що страхування фінансово-кредитних ризиків в нашій країні існує, хоча і спостерігаємо певне падіння попиту у страхуванні даного виду ризиків [7].

Як у вітчизняній, так і у зарубіжній літературі поняття «фінансові» і

«кредитні» часто ототожують, вважаючи, що термін «фінансові ризики» охоплює також і кредитні ризики, або вживають термін-поняття «фінансово-кредитні ризики». Не дає чіткого розмежування українська та європейська система класифікації страхування. [1; 8; 9; 10].

Під кредитними слід розуміти ризики, які виникають у комерційних банків при здійсненні ними активних операцій. Найчастіше кредитний ризик виявляється у неперверненні позичальником отриманого кредиту і несплаті відсотків за користування ним. Класифікація кредитних ризиків є більш деталізованою. Вона передбачає ризик загальної неплатоспроможності та ризики непогашення окремих видів кредитів: експортного, споживчого, іпотечного, сільськогосподарського тощо.

Одним із недоліків страхування кредитних ризиків є те, що страховик не вступає у безпосередні правові відносини з банком-кредитором, а пов'язаний з ним опосередковано. Практика показує, що позичальник дуже часто не виконує умов договору або свідомо порушує строки їх виконання, що дає можливість відмовити страховику у виплаті страхового відшкодування банку. Тому необхідним є вироблення загальних умов кредитного страхування, які б охоплювали найсуттєвіші норми кожного виду страхування. Законом України «Про страхування» передбачено один вид добровільного страхування кредитних ризиків «Страхування кредитів» (у тому числі відповідальність позичальника за непогашення кредиту) [2].

Водночас існує потреба страхування і інших фінансових ризиків, яка обумовлена розвитком спеціалізації фінансового страхування, підвищенням рівня фінансової культури підприємств і банків у сфері управління ризиками. Тож незабаром можна прогнозувати розширення спектра послуг за рахунок страхування валютних ризиків, страхування збитків, пов'язаних із зупиненням виробництва, страхування прибутку та пропозиції інших інноваційних страхових продуктів.

Вважаємо, що проаналізувавши страхування фінансових ризиків можемо з впевненістю стверджувати, що необхідність активізації нових продуктів страхування фінансових ризиків однозначно існує. Алгоритм страхування фінансових ризиків на сьогоднішній час вказує на необхідність розвитку нормативної бази щодо страхування саме фінансових ризиків. Необхідно створити законодавчі та економічні умови для стимулювання розвитку страхового ринку, доцільним була б активна державна підтримка страхування та розвиток інфраструктури страхового ринку.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: станом на 28 березня 2015 р. / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Закон України «Про Страхування»: станом на 01 квітня 2015 р. / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
3. Закон України «Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення»: станом на 25 березня 2015 р. / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2893-14>.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність»: станом на 28 березня 2015 р. / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
5. Закон України «Про заставу»: станом на 20 березня 2015 р. / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.
6. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»: станом на 28 березня 2015 р. / Верховна Рада України. –

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>.
7. Статистика страхового ринку України за 2002 – 2014 рр.: станом на 28 березня 2015 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://forinsurer.com/stat/>.
8. Гвозденко А.А. Финансово-экономические методы страхования. / А. А. Гвозденко. – Москва: Финансы и статистика, 2000. – 184 с.
9. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків. / М.С. Клапків. – Тернопіль: Економічна думка & Карт-бланш, 2002. – 570 с.
10. Шумелда Ярослав. Страхування. Ярослав Шумелда. – [Навчальний посібник]. – Тернопіль: Джура, 2004. – 280 с.

Цивільно-процесуальні аспекти застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів

Огренчук Г.О., аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін ННІПП НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, професор *Гопанчук В.С.*

Запровадження медіації до національного законодавства України потребуватиме вирішення низки питань процесуально-правового характеру. Як вказується у Директиві № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах [1] (далі - Директива) для того, щоб заохочувати застосування медіації та гарантувати права сторін, що застосовують медіацію для вирішення спорів, необхідно мати відповідні законодавчі гарантії, особливо що стосується ключових принципів цивільного процесу.

Так, по-перше, як вказується у п. 24 Директиви для заохочення сторін до звернення до медіації має гарантуватися, що правила про позовну давність не перешкоджатимуть зверненню до суду або арбітражу у разі, якщо спроба вирішити спір за допомогою медіації видається невдалою. Далі стаття 8 вказаної Директиви «Вплив медіації на строки давності» встановлює:

«1. Держави-члени мають гарантувати, що сторони, що обирають медіацію, намагаючись залагодити спір, в майбутньому не будуть мати перешкод розпочати судовий розгляд або арбітражний розгляд стосовно того ж саме спору внаслідок спливу строків давності під час процесу медіації».

Так, наприклад, Закон Республіки Білорусь «Про медіацію» [2] містить статтю 11 «Зупинення перебігу строку позовної давності» наступного змісту: «Перебіг строку позовної давності стосовно вимог, що впливають з прав та обов'язків, що складають предмет спору сторін, зупиняється з дня укладення сторонами угоди про застосування медіації до дня припинення медіації».

У разі проведення процедури медіації після відкриття провадження по справі, необхідно передбачити можливість зупинення провадження на час проведення медіації. Директива встановлює, що державним судам має бути надана можливість обмежити процедуру медіації, встановивши для її проведення певні часові рамки.

Аналізуючи дану ситуацію слід звернути увагу на статті 202-203 Цивільного процесуального кодексу України, що містять положення стосовно зупинення провадження по справі. Так, статті 202 встановлює перелік підстав, за наявності яких суд, з власної ініціативи або за заявою особи, яка бере участь у справі, може зупинити провадження у справі. Аналіз вказаних підстав дозволяє зробити висновок, що вони є такими, що не залежать від волі сторін. Саме тому і строки, на які зупиняється